

Oponentský posudek
na diplomovou práci Kateřiny Jarošové
Ukrajinská příjmení

K. Jarošová si zvolila zajímavé téma své diplomové práce. Antroponymika je věda, v níž se stýká teoretická lingvistika s výzkumem společenských vztahů, s vlastnostmi a životními podmínkami lidí.

Autorka pečlivě zpracovala široký záběr tematiky. Podrobně analyzovala dané téma z různých hledisek (slovtvorných, historických i sémantických) způsobem, který se jeví jako vyčerpávající. Ve své práci se opírala o přední badatele v tomto oboru, především ukrajinské, ale i např. o V. Šmilauera, dochází na základě jejich postulátů a vlastního výzkumu k samostatným závěrům, někdy i odchylným od nich, což dokazuje na zjištěných příkladech.

Podává vývoj jmen jednotlivých vrstev obyvatelstva v příjmení v časovém sledu – podrobně a ve srovnání s jinými slovanskými jazyky. Dotýká se též tématu židovských příjmení, o kterém konstatuje, že není ještě zcela vyčerpáno a vyžaduje další výzkum.

Velkou pozornost věnuje autorka slovtvorné struktuře příjmení, která dělí na příjmení adjektivního a substantivního typu. V rámci těchto typů podává přehled sufixů, s jejichž pomocí jsou tvořena. Z jejich velmi širokého seznamu lze vyvodit zdařilou snahu o úplnost. Rozbor sufixů je podložen rozbohem analogicky vznikajících substantiv všeobecně. Srovnání s češtinou zvyšuje kvalitu práce.

Snaha o úplnost je patrná i v oblasti způsobů, jimiž jsou příjmení tvořena. Každý typ je znázorněn řadou příkladů, které autorka získala jak z uvedené literatury, tak z vlastní excerptce.

Zajímavá je část týkající se sémantiky motivujících základů příjmení. Zde autorka provedla zdařilou syntézu výsledků bádání dvou lingvistů J. Red'ka a P. Čučky, kteří se této tematice zevrubně věnovali.

Autorka si k podrobné analýze vybrala podle slovníku P. Čučky příjmení se sufixy – ак /-як/ чак od А до Л a zjistila, že nejpočetnější skupinu tvoří příjmení odvozená od apelativ Její závěr, že Čučkovo tvrzení, že nejčastěji byla zakarpatská příjmení odvozena od vlastních jmen, pro tyto sufixy neplatí, protože většina příjmení apelativního základu byla utvořena z lexiky zakarpatských dialektů, je zajímavým přínosem do této tematiky.